

סיפורה של מעפילה וציירת

כתבה: ציפי אפלשטיין

התערוכה, שהתקיימה בבית שז"ר בגבעתיים, כללה עשרים ושתיים עבודות שיצרה שושנה שטטר, מעפילת אקסודוס, על פי זיכרונותיה ועל פי תמונות שנשתמרו - תיעוד אישי והיסטורי של תקופה.

מי שקישרה ביני ובין הציירת שושנה שטטר היא האוצרת דבורה בוצ'מן.

התערוכה נפתחת בקולאז' האירועים ובאמצעו תמונתה של שושנה. התפוז בתחתית התמונה מסמל את הגעגועים לארץ ישראל.

עם פרוץ המלחמה ברחו משפחתה של שושנה לביאליסטוק ומשם נעה מזרחה. לאחר נסיעה של כחודש ימים ברכבת הגיעה המשפחה לדושנבה - אז עיר הבירה של טג'יקיסטאן. שם נולדה שושנה.

בשנת 1945 אפשרה בריה"מ לפליטים לחזור לארצם. גם משפחתה של שושנה חזרה לביתה, אך כשהבינה כי איש מהמשפחה לא שרד עברה לגרמניה ונקלטה ב"קיבוץ"- מחנה עקורים בריטי בגרמניה. למרות השמירה החזקה הצליחו להגיע למחנה שליחים של ההגנה והמוסד (שושנה קוראת להם "הארצישראלים") והעלו יהודים, ביניהם משפחתה של שושנה (שהיתה כבר בת 6), לספינה אקסודוס.

סיפורה של האקסודוס מוכר וידוע.

בריאיון שערכתי עם שושנה סיפרה שעד לשנים האחרונות הדחיקה את עברה. בבית לא דיברו והיא כמעט ולא שאלה.

"ניסית לשאול את ההורים?"

"בהתחלה לא. בבגרותי שאלתי את אימא, אבל היא בחרה לספר רק חלק קטן מהאירועים".

"אז מתי כן התודעת לסיפור?"

"בכנס ה-70 לאונייה אקסודוס שבו השתתפתי החלו לצוץ הבזקים מעברי. התחלתי להתעניין, לקרוא ולחפש צילומים.

"והציורים?"

למדתי ציור אצל מורה מקסימה בשם גלי פסטרנק שהציעה לי להעביר את התמונות המוחשיות שבראשי לציורים.

וכך נוצרו עשרים ושתיים העבודות: "אחרי שנים הדחקתי את עברי, בעזרת הציורים החייתי אותו מחדש", היא אומרת.

שושנה זוכרת את העלייה לאונייה בצרפת, את הצפיפות, את הפצצות והעשן, את הפצועים ואת הגירוש מחיפה וטלטולי הדרך. היא זוכרת את המחנה בגרמניה ואת שבעה בספטמבר 1948, היום שבו הגיעה המשפחה סוף סוף לארץ באונייה "כלנית". את כל זיכרונותיה כילדה בילדותה מתעדת האישה הבוגרת.

חמש אימהות עם תינוקיהן במחנה הגירוש סנגוורדן. שניים משמאל אימה של שושנה ואחיה

שומר בריטי במחנה הגירוש בגרמניה המוקף גדר תיל במטרה למנוע חדירה של עקורים ושליחים מארץ ישראל, שנאשו מהסיכוי להחזיר את המעפילים לא". בהמשך הסירו הבריטים גדרות התיל מהמחנה